

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Collegium Universi Juris Canonici

Engel, Ludwig
Salisburgi, 1693

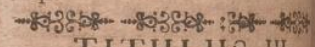
3. De Clericis Conjugatis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61596](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61596)

Innoc. Spec. & aliorum, quod Canones, qui de suspensione concubinarum notorii loquuntur, sint intelligendi de suspensione impropria, seu de *simplici prohibitione* celebrandi divina, non autem de ea, quae fit *censura*, & cujus transgressio irregularitatem inducat: quia nec antiqui Canones, nec Concilium Trid. unquam de tali irregularitate mentionem faciunt, quamvis, dum talibus Clericis celebrationem interdicit, supponant eos saepius celebrare, multo minus in praxi videmus, quod Clerici concubinarum post poenitentiam dispensationem super irregularitate à S. Pontifice petant. Imò in *c. si qui sunt. 5. dist. 81. & c. fin. h. tit.*: satis insinuat, quod post poenitentiam & concubinae expulsionem hoc ipso alicui jus celebrandi restituitur, neque ibi dispensatio super irregularitate requiritur. Porro non est insolitum in nostro jure, ut suspensio non semper sit *censura*, sed aliquando tantum de *simplici prohibitione* celebrandi accipiatur: ita enim in *c. dilect. 12. de Major. & obed.* dicitur, quod Abbatissa possit suos Clericos ab officio *beneficiorum suspendere*, quod profecto de *censura* intelligi non potest, cum ea pertineat ad claves Ecclesiae, quae foeminis tradita non sunt, sicut nec B. Virgini, licet esset dignior omnibus Apostolis, *c. nova. 10. de Penit. & remiss. Gl. in d. c. dilecta.*

Præterea statuitur in SS. Canonibus, quod Clericus notorie concubinarum in divinis officiis evitandus sit, neque licite ab eo sacra audiantur. *c. nullus. 5. & seq. d. 32.* non quidem, quod ab eo Sacramenta non recte conficiantur, cum quantumcumque pollutus divina pollucere non possit, quae purgatoria cunctarum contagionum existunt. *cap. vestra. 7. hoc tit.* sed ut per populi contemptum ad poenitentiam trahatur, & aliis peccandi licentia au-

feratur. Attamen etiam hic cum pluribus censet Barb. *Jur. Eccles. Un. lib. 1. cap. 44. Extrav. Martin. V. Ad extirpanda.* prodesse fidelibus, ut non teneatur evitare concubinarum notorium ante demeritationem vel actualem suspensionem Episcopi.

TITULUS III.

De Clericis conjugatis

SUMMARIUM.

1. Clerici in minoribus possunt Matrimonium contrahere.
2. Clerici contrahentes Matrimonium beneficium continent ipso jure?
3. Quid juris si uxor ante consummationem Matrimonii fuerit mortua, vel Religiosam ingressa? Matrimonium nullum?
4. Sponsalia de futuro non inducunt amissionem beneficii.
5. Clerici conjugati quando admittendi ad hoc Ministerium.
6. Quando gaudeant Canonici & fori privilegio?
7. Et an eadem in Civilibus, quam in Ecclesiasticis?
8. Uxor sequitur forum Mariti.
9. Clerici in majoribus sub gravibus poenitentia tenentur Matrimonium.
10. Rationes, cur Clerici prohibeantur Matrimonium.
11. Continentia Clericorum an sit ex jure divini?
12. Quid, si ordinatus ignoravit hanc obligationem vel habuit intentionem contrariam, an invalidè ordinatus?

Non tantum inhonesta cum fornicatione cohabitatio Clericis interdicitur, sed etiam matrimonialis, quia *simulacra* *luptatibus*, & carnalibus desideriis, divinis Ecclesiasticis obsequiis non valent, ait Pontifex *inc. 3. h. tit.* Apostolus *1. ad Corin. c. 7. vult* conjugatos abstinere ad tempus, ut vacent orationi: ergo Sacerdotes, qui conjugatos abstinere ad tempus debent à conjugali consortio abstinere.

Verum differentia notanda est inter Clericos in minoribus & majoribus Ordinibus constitutos: Clerici in minoribus Ordinibus matrimonium quidem contrahere possunt, sed si contrahant, hoc ipso statim Clericali beneficio censentur, & omnibus beneficiis Ecclesiasticis privantur. *cap. 1. h. 1. de Matrim. lib. 7. disp. 42.* Disputant autem Interpretes, an beneficia talis Clerici contrahentis matrimonium *ipso jure* vacent, vel per sententiam judicis? Plurimum enim in effectu interest: nam si beneficia vacent ipso jure. Clericus ab illo tempore, quo matrimonium contraxit, fructus beneficiales amplius non lucratur, & tale beneficium tanquam vacans potest ab alio impetiri; si vero beneficia vacent per sententiam judicis, Clericus lucrabitur fructus usque dum iudex sententiam privationis protulerit, neque prius censetur vacans, aut impetribile. Resp. Communius receptum esse, quod beneficia per matrimonium vacent *ipso jure*, sicut colligitur *ex c. 1. h. 1. ubi mandat summus Pontifex, ut Episcopus Clericos conjugatos ad relinquenda beneficia compellat, consequenter, dum dicit relinquenda esse beneficia, supponit, quod non sit opus nova sententia privationis.* Gloss. *in eodem c. in V. relinquenda.* Ratio autem fundamentalis est, quod matrimonium & beneficium sint duæ res incompatibiles, *per text. in d. cap. 3. & 5. hoc tit.* ac propterea altero acceptato, alteri hoc ipso renunciatur. Item quod omnis collatio beneficii habeat eam conditionem saltem subintellectam ex Ecclesie consuetudine; si Clericus in eodem statu permanferit &c. Atque hanc sententiam certissimam esse dicit Henr. Zoëf. *hoc tit. n. 13.* eamque quamplurimis auctoritatibus confirmat Barb. *in Collect. an. DD. ad c. 1. h. 1. n. 2.*

Non obstat, quod poena in conscientia non obligent ante sententiam Judicis; etenim quod Clerici conjugati beneficia vacent, non ex poena, sed ex incompatibilitate status provenit, ut dictum: haud enim est poena dignus Clericus in minoribus, qui matrimonium contrahendo jure suo utitur, & actum facit à sacris Canonibus non prohibutum.

Pariter non obstat, quod in *cap. 3. & 5. hoc tit.* videatur Pontifex jubere, ut Clerici conjugati per Episcopum, adeoque per sententiam, priventur suis beneficiis: quia id recte intelligit Gloss. *in dict. cap. 1.* de privatione facti seu possessionis, quæ sit per actualem expulsionem beneficiati, non vero de privatione juris seu tituli, quem Clericus habebat in beneficio, utpote quo jam ante per Canones privatus supponitur. *arg. c. cum nostris. 6. & c. literas 9. de Concess. prebende.*

Sed quid dicendum, si uxor Clerici ante consummationem matrimonij mortua, religionem ingressa, vel ipsum matrimonium propter aliquod impedimentum dirimens ex post facto nullum declaratum fuerit? Resp. Communius doceri, etiam his casibus inductam esse privationem beneficii: quia ex intentione Clerici status incompatibilis assumptus est, & consequenter juris interpretatione ipso facto renunciatum beneficio intelligitur, & sæpe non tam attenditur, quid aliquis poterit, quam quid per actum ipsum voluerit facere. *arg. c. 4. de Bigamis non ordin. Zoëf. h. 1. n. 16. & seqq.* Vid. Barb. *in Collect. ad dict. cap. 1. hoc tit.* ubi *n. 10.* limitationem ponit, nisi matrimonium sit nullum ex defectu consensus in Clerico: tunc enim cessat ratio tacite renuntiationis.

Ad hanc autem privationem beneficiorum non sufficiunt sola sponsalia *de futuro*

contracta: quia per ea necdum actu status Ordini Clericali contrarius susceptus est. Sanch. de Matrim. lib. 7. disp. 46. n. 23.

5 Verum aliquando etiam Clerici conjugati ad divini officij ministerium, & reditus beneficiales percipiendos admittuntur, si nimirum cum unica & virgine contraxerint, atque ab Episcopo ad servitium alicujus Ecclesiae deputati fuerint. Decernit enim Concilium Trid. sess. 23. de Reform. cap. 17. ut in omnibus Ecclesiis, in quibus commodè fieri potest, exercitia minorum Ordinum restituantur, ne illi Ordines tanquam otiosi ab haereticis traducantur: & si Clerici calibes pro illo ministerio haberi non possunt, mandat Concilium assumi Clericos conjugatos probatae vitae, dummodò non bigamos, qui tonsuram & habitum clericalem saltem in Ecclesia gestare teneantur.

6 Porro circa Clericos conjugatos extat constitutio Bonifacij VIII. in c. un. h. tit. in 6. quòd tunc habeant privilegium Canonis & fori, si contraxerint cum unica & Virgine, ac tonsuram & habitum clericalem continuò deferant. Cui constitutioni addidit Concilium Trid. dict. sess. 23. c. 6. quòd insuper debeant ab Episcopo esse deputati ad alicujus Ecclesiae ministerium.

7 Dubitant tamen DD. an tales Clerici tam in civilibus, quam criminalibus causis gaudeant fori privilegio? Potior ferè pars in eam inclinat sententiam, ut tantum in Criminalibus velint Clericos conjugatos à judicio saeculari exemptos, propter text. in dict. c. un. qui tantum criminalium causatum mentionem facit, & in caeteris non vult eos gaudere privilegio Clericali, sicut pro utraque sententia videri possunt Authores copiosè relati à Barb. in Collectum. ad dict. c. un. n. 6. & 9. Ego

fanè existimo ante Concilium Trid. et bis dicta Constitutionis Clericos con-
tos verisimiliter solum in criminalibus
sis habuisse fori privilegium, in alijs
tem civilibus causis, oneribus & tribu-
fuisse subjectos potestati Laicali, ut
notavit Gloss. in dict. c. un. in 7. cen-
nisi forsitan & tunc ex mandato Episcopi
ctualiter in Ecclesia ministri fuerint.

Verum cum ex Concilio Trid. gene-
ter imperetur, ut Clerici conjugati
Ecclesiae ab Episcopo deputentur, et
eos sic deputatos tam in civilibus,
criminalibus causis fori privilegio ga-
re: nam & familiae Episcopi, Ecclesiae
& privatorum Clericorum privilegio
le competere, de Foro competentis
mus, & probat Martha de Juris. p.
CXI. tantò magis id procedet in
di Clericis conjugatis, cum utique
esse Ministrum Ecclesiae, & quidem
calibus Ordinibus insignitum, qua-
lum Episcopi &c.

Uxores quoque talium Clericorum
ticipare forum eorundem, probatur
ex communi regulà, quòd uxor
forum sui mariti. L. femina. §. ff. de
tor. l. fin. C. de Incolis. l. 2. C. de
& Cler.

Quod attinet ad Clericos in Ordine
majoribus constitutos, illi matrimo-
contrahere nullatenus possunt prop-
tum solemne castitatis, quòd sacra-
nibus annexum est, & in quòd
sacrum Ordinem hoc ipso consenti-
sentur, quamvis alijs verbis non expr-
c. un. de Voto in 6. Si de facto con-
presumpserint, ad dimittendas
& agendam poenitentiam per iur-
& excommunicationis censuram con-
lendi sunt. c. 1. h. tit. Imò ex Clemente
de Consang. & Affinit. ipso facto

penitentiam incurrunt, fiuntque irregulares, ita ut nec in susceptis Ordinibus ministrare, nec ad altiores valeant promoveri; in quibus tamen irregularitate post peractam penitentiam Episcopo dispensare concessum est, dummodo cum vidua contractum non sit. *c. 1. & 2. Qui Clerici vel voverunt. c. 4. h. r. c. fin. de Bigam. non ordin.* amittuntque beneficia saltem (ut aliqui DD. contendunt) per sententiam. Barb. in *Collet. ad c. 1. h. r. n. 7.*

Quae autem potissimum rationes allegantur, ob quas oporteat Clericos caelibes vivere. I. Et principaliter, ut tantò dignis Deo purissimo ministrant: etenim si in veteri testamento Sacerdotes ministrantes Domino in Sacrificijs tantum Judaicis, & manducantes Panes Propositionis debebant eo tempore abstinere à mulieribus, quae tamen omnia erant tantum umbra & praefiguratio Christi, quantò magis ministrantes Domino in sacrificio vero, & manducantes verum immaculatum corpus Christi. II. Intègrè magis DEO servire possunt, si ab uxoribus liberi sint: quia ut Apollolus *1. ad Corinth. 7.* dicit: *qui sine uxore est, sollicitus est, quae Domini sunt, quomodo placeat Deo, qui autem cum uxore est, sollicitus est, quae sunt mundi, quomodo placeat uxori, & divisius est &c.* & nemo militans Deo implicat se negotijs secularibus. *2. ad Timoth. 2.* III. Ut majori reverentià habeantur apud populum, quo vità sunt sanctiores & perfectiores. IV. Ut sine liberis & uxoribus constanti hospitalitatem erga pauperes & peregrinos tantò magis exercere possint. V. Denique, ne reditus Ecclesiastici in usus pios destinati in uxores & liberos, aliasque profanas causas expendantur.

Quarunt DD. an calibatus Clericorum sit ex jure divino, vel tantum humano Ec-

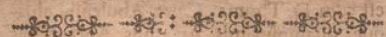
clesiastico constitutus? Non est quidem dubitandum, quin votum castitatis annexum sacris Ordinibus obliget ex jure divino, juxta illud *Deuterom. 23. v. 21. cum votum voveris Domino, non tardabis reddere: quia requireret illud Dominus Deus tuus.* Sed hoc ipsum in quaestione est, an istud votum sit sacris Ordinibus annexum ex praecepto divino, vel solum Ecclesiastico, adeoque justis de causis denuò per Ecclesiam tolli possit?

Resp. Quamvis non desint apud Sanch. *12 de Matrim. lib. 7. d. 27. num. 4.* qui ob supra allegatas quinque rationes & alias similes existiment, jure divino Clericis continentiam injunctam, ejusque rei non leve esse argumentum, quòd à tempore Apostolorum non extet exemplum, vel constitutio, ex qua permissum fuerit Clericis, post Clericatum uxores ducere, licet quandoque in Ecclesià Gracà toleratum, ut uxoribus ante Clericatum ductis uterentur. *cap. cum olim. 6. h. r. tit.* Verùm communiùs receptum est cum D. Thoma, Cajet. Abulensi, aliisque quamplurimis gravibus Authoribus apud Sanch. *dict. loc. n. 5. cit.* statum matrimonialem nec ex jure naturali, neque divino esse incompatibilem cum statu Clericali, excepto tempore ministerii divini, neque per aliquem textum legis divinae esse Clericis prohibitum; alias nec potuisset Gracis concedi usus Matrimonij etiam priùs contracti, nec Apollolus *1. ad Timoth. 3.* Episcopum uxoris unius virum tolerasset; vel Dionysium Areopagitam, (quem conjugatum fuisse constat ex Actibus Apostolorum *cap. 17.*) in Atheniensium Episcopum creâisset, ut in ejus vità legitur. Argumenta in contrarium id solum evincunt, potuisse ab Ecclesià decentissimè Clericis calibatum & votum castitatis injungi, non autem quòd necessario à divino praecepto injunctum fuerit.

fuerit. Videatur latius de continentia Clericorum; Bellar. *tom. 1. controvers. de Clericis lib. 1. c. 18. & seqq.*

Illud etiam hic addi potest, quod si quis in Ordinatione ignoraret invincibiliter votum castitatis annexum, vel haberet intentionem contrariam non servandi, talis quidem non teneretur abstinere à conjugio ex voto, sed ex lege Ecclesiastica; & quamvis in hoc posteriori casu eliciendo talem contrariam intentionem graviter peccaret, decipiendo Ecclesiam, non tamen esset invalidè Ordinatus.

Econtra qui invalidè ordinatus esset (ut quia se sumpsit Episcopum, qui non erat, aut ordinatus baptizatus non fuit) quamvis haberet intentionem votendi castitatem, probabiliter tamen non obligabitur, nisi denuò ordinetur: quia non aliter, quam concomitanter cum Clericatu censetur vovisse, perente ergò principali, perit & accessorium. Videatur Sanchez. *d. loc. n. 11. & seqq.* Zoëli. *lib. 1. n. 7. & seqq.*

TITULUS IV.

De Clericis non residentibus in Ecclesia vel Præbenda.

§. I.

De Residentia Prælatorum.

SUMMARIA.

1. De Residentia Prælatorum monium Concilii Tridentini.
2. Episcopi cum qua licentia abesse possint?
3. Episcopus quamdiu possit abesse sine licentia?
4. Episcoporum illicitum absentium poenæ, an debeantur in conscientia ante sententiam iudicis?
5. Residere tenentur etiam Prælati Episcopis inferiores?
6. An possint abesse per 2. vel 3. menses sicut Episcopi?

Alia Summaria post §. 2.

OMnes Prælatos Ecclesiasticos præsertim Episcopos, eorumque Superiorum ad redidendum in loco sua Præbenda monet Concilium Trid. *sessio de Ref. c. 1. his Apostolicis verbis; ut attendentes & universo gregi, in quo Spiritus sanctus quisque sanguine suo, vigilent, in ministerio laborent, & ministerium suum impleant; implere autem illud se non quam posse sciant, si greges sibi committunt mercenariorum more deserant, & animarum suarum, quarum sanguis eorum est manibus à supremo Iudice quirendus, custodia minime negligant certissimum sit, non admittentis excusationem, si lupus ovem devoravit, & pastor nescit. hæc Trid. Concilio d. sess. 6. cap. 1. sess. 23. de Ref. cap. 1.*

Not. I. Quòd Episcopus, qui ex magna necessitatis aut utilitatis tempore abesse cupit, debeat causam absentia S. Pontifici, vel Archi-Episcopo, vel epi - Episcopo absente seniori Suffraganeo (qui idem Metropolitanus absentiam præferre debet) significare, & approbationem scriptis obtinere, nisi tamen per aliquod tempus moram fuerit, vel absentia incidenti aliquod munus & Republicæ officium, & Episcopatus adjunctum, cuius causa tunc tollatur. Ex quibus verbis Trid. videtur, quod Episcopus, qui simul est Princeps Imperii, si ad Comitatus vocatus compareat, non tenetur licentiam impetrare, si causa non subsistat, vel alias semper solitus sit per se comparere, sicut Archi-Episcopi, Electores Romani Imperij, & similes, licet absentia non fuerit plus æquo durans, Ecclesiæ periculosa. Quia tamen in usu hactenus præacticatum in similibus Episcopatus præcipue attendendum.